

Nr 19.

Ankom till Riksdagens kansli den 5 april 1911 kl. 3 e. m.

Betänkande i anledning af väckta motioner om ändring i 8 § af förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910.

(2:a Afd.)

I två särskilda motioner, väckta, den ena inom Första kammaren, nr 49, af herr *Wijkander* och tre andra af kammarens ledamöter, samt den andra inom Andra kammaren, nr 87, af herr *Palme* med instämmande af två af kammarens ledamöter, hemställes, att Riksdagen ville besluta sådan ändring af § 8 i nu gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, att bland de moment, som angifva hvad som icke bör såsom inkomst taxeras införas ett af ungefär följande lydelse: »hvad lifförsäkringsanstalt använder för återbäring till försäkringstagare eller afsätter för framtida återbäring till dessa».

I båda motionerna anföres motivering af följande innehåll:

I en vid 1910 års riksdag inom Andra kammaren afgifven motion nr 287 framställde direktören S. Palme yrkande, att lifförsäkringsanstalt måtte frikallas från inkomstskatt för den del af sin behållna inkomst, som sådan anstalt använder för återbäring till försäkringstagare eller afsätter för framtida återbäring till dessa.

Bevillningsutskottet afstyrkte motionen, men tre af utskottsledamöterna, herr *Branting*, friherre *Bonde* och herr *Kobb*, hade i förståelse af

motionens innebörd och syfte mot beslutet afgifvit reservation samt däri hemställt, att åt 8 § i Kungl. Maj:ts förslag till förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt måtte gifvas sådan affattning, att bland de moment, som angåfve, hvad som icke borde beskattas, infördes äfven ett af följande lydelse: »hvad som liffförsäkringsanstalt använder för återbäring till försäkringstagare eller afsätter för framtida återbäring till dessa». Efter öfverläggning i frågan vid behandling af omförmälda skattelagsförslag beslöt Andra kammaren med 133 röster mot 72 att icke bifalla reservationen.

Det vill emellertid synas, som om anledningen till afslagsbeslutet icke egentligen vore att söka i en orubblig öfvertygelse om det förment oberättigade i det kraf, för hvilket herr Palmes förenämnda motion och omförmälda af herr Branting m. fl. afgifna reservation varit ett uttryck. Vid det förhållande, att bevillningsutskottets återopade betänkande först så sent som den 2 juni förekom till behandling i Riksdagen, synes fast mer den omständigheten hafva utöfvat inflytande, att Riksdagens ledamöter under de sista veckornas oerhörda brådska icke haft tillfälle att ägna tillräckligt ingående pröfning åt alla de särskilda omständigheter, af hvilka frågans afgörande vore beroende. I förhoppning, att den tid, som förgått sedan frågans senaste behandling i Riksdagen, varit egnad att bereda ett gynnsammare mottagande, har det syntts lämpligt att ånyo fästa Riksdagens uppmärksamhet vid denna fråga.

Till en början torde böra erinras därom, att under nästlidet års sommar regeringsrätten meddelat utslag på besvär af de särskilda svenska liffförsäkringsaktiebolagen i fråga om deras inkomsttaxering år 1908, därvid regeringsrätten icke funnit skäl göra ändring i kungl. kammarrättens af herr Palme i hans förut omnämnda motion omförmälda utslag. Regeringsrätten har således i likhet med kammarrätten ansett de belopp, försäkringsanstalt använder till återbäring till försäkringstagare eller afsätter för framtida återbäring, böra betraktas som beskattningsbar inkomst för anstalten. Vid ärendets behandling i regeringsrätten intog emellertid regeringsrådet Lindstedt, hvilken väl måste anses som en af vårt lands förnämsta auktoriteter i försäkringsfrågor, en annan ståndpunkt än rättens flesta ledamöter och lät såsom sin mening till protokollet anteckna följande:

»Som det jämlikt bestämmelserna i bolagsordningen och de för bolagets liffförsäkringsverksamhet fastställda grunder ålegat bolaget att verkställa ifrågavarande afsättning för utbetalning till försäkringstagarne samt afsättningen därför måste anses föranledd af de ingångna försäkringsaftalen i den mån dessa genom bolagsordningen och de fastställda

grunderna regleras och förty ej synes kunna hänföras till sådan behållning af bolagets rörelse, som enligt bevillningsförordningen eller förordningen om inkomstskatt bör räknas såsom beskattningsbar inkomst, finner jag skäligt att, med upphäfvande af kammarrättens öfverklagade utslag, fastställa pröfningsnämndens i målet fattade beslut.»

Under åberopande till stöd för nu förevarande framställning af ej mindre hvad regeringsrådet Lindstedt sålunda anfört än äfven innehållet i de vid herr Palmes till nästlidet års Riksdag i ämnet väckta motion fogade bilagor, må särskildt framhållas följande.

Det torde numera få anses allmänt erkänt, att den tillslutning, lifförsäkringsidén och därmed också lifförsäkringsrörelsen vunnit i vårt land, är för såväl landet i dess helhet som den stora mängden af lifförsäkrade till största gagn. Lifförsäkringsidéns utomordentliga betydelse får väl framför allt sökas däri, att den innebär den kraftigaste uppmuntran för den enskilde samhällsmedlemmen till sparsamhet och nödig omtanke för betryggande af egen och efterkommandes framtida ekonomiska ställning. Den tillslutning, lifförsäkringsidén vunnit i ett land, kan därför i viss mån betecknas som mätare af sparsamhet och ekonomiskt välstånd. Tillslutningen medför naturligen äfven för själfva rörelsen den fördel, att densamma kan fortgå och utvecklas efter allt säkrare och mera noggrant utstakade riktlinjer utan kännbara kastningar och oberäkneliga afbräck. En följd häraf åter torde vara, att försäkringen i högsta möjliga grad *billiggöres* för försäkringstagaren. Att så sker, måste gifvetvis i sin ordning bidraga till ytterligare ökad tillslutning.

Lifförsäkringens prisbillighet kan emellertid icke bedömas allenast efter rådande premiesatser. Försäkringstagarens verkliga kostnad för försäkringen är nämligen premien, minskad med det belopp, som af försäkringsbolaget till försäkringstagaren återbäres såsom en reglering af deras ömsesidiga mellanhafvande. Men detta regleringsbelopp är omöjligt att närmare angifva, förrän försäkringsbolaget haft tillfälle att exakt beräkna de kostnader, det haft för försäkringen.

Upprepade gånger har redogörelse lämnats för den metod, ett försäkringsbolag har att tillämpa vid bestämmandet af premiesats och verkställande af slutlig reglering af försäkringskostnaden, och torde det fördenskull nu vara till fyllest att allenast erinra därom, att försäkringsbolaget, med tillämpning af det numera såsom det enda rationellt riktiga ansedda förskottspremiesystemet, vid premiens bestämmande måste, för att använda ett i detta sammanhang ofta upprepadt uttryck, hålla sig på den säkra sidan och således begagna sig af beräkningsgrunder till

synes starkare än verkligheten kraft, att såsom korrektiv häremot försäkringsbolaget vid slutet af en längre eller kortare period af försäkringstiden till försäkringstagaren återlämnar det belopp af den erlagda premien, som icke åtgått till betäckande af de verkliga försäkringskostnaderna för samma tid, d. v. s. försäkringsrisk, anskaffningskostnader och förvaltningskostnader, ränta å erforderligt rörelsekapital m. m., samt att detta en gång för mycket uppburna belopp — ehvad det efter viss bestämd tid utan vidare helt återbäres eller till någon del afsättes för att genom framdeles skeende återbetalning åstadkomma jämnhet med afseende å de periodvis återburna beloppens storlek — gifvetvis aldrig kan anses vara någon vinst för försäkringsbolaget. Ju större det belopp blir, som sålunda till en försäkringstagare återbäres, desto billigare blir också försäkringen.

I den mån det nu kan anses vara för de särskilda individerna och samhället af vikt och betydighet, att lifförsäkringen göres så billig som möjligt, i lika mån är det följaktligen betydelsefullt, att de till försäkrade återburna premiebeloppen blifva — naturligtvis utan höjande af premiesatserna — så stora som möjligt. Hvarje anledning till minskning af premieåterbäringen bör således, såvidt ske kan, undvikas.

En af de faktorer, som härvidlag, särskildt de senaste åren, gjort sig lifligt kännbar, är den skattebörd, som genom taxering för inkomst af de till premieåterbäring afsedda belopp i hög grad betungat försäkringsrörelsen. Skatterna till stat och kommun, som numera för försäkringsbolagen uppgå till afsevärda belopp, öka omkostnaderna för försäkringsrörelsens bedrifvande, hvilket naturligen i själfva verket icke betyder annat än minskad premieåterbäring och således dyrare försäkring.

Såsom en belysning af, huru vinsten som beskattningsföremål rätteligen bör bedömas, kan vara af intresse att se, huru Kristiania Byret nyligen afdömt ett mål, där beskattningsmyndigheterna bestämt, att den s. k. vinsten skulle beskattas. Byretten förklarade, att det afgörande momentet vore att se »i det kontraktensliga förhållande, hvori bolaget ställt sig till de försäkrade med hänsyn till deras rätt till s. k. vinst». Efter att ha citerat bolagsordningens stadgande i berörda hänseende, fortsattes i utslaget: »Efter hvad bolaget oemotsagdt upplyst, har bolaget därjämte i ethvart af sina försäkringskontrakt *uttryckligen förpliktat sig till att* utbetala till de försäkrade allt, som utgör behållningen, efter det att bolaget täckt:

- 1) administrations-, underhålls- och andra utgifter;
- 2) de i lag föreskrifna fondafsättningar;
- 3) aktieägarnes utdelning, begränsad till 30,000 kronor.

Man må därför ge svaranden rätt i, att bolaget öfverhufvud icke har rättighet att disponera och tillgodoräkna sig den del af bolagets nettoinkomst, som skall utgå till de försäkrade som s. k. vinst. Detta belopp kan sålunda icke lagenligt ekonomiskt komma bolaget som sådant till godo, i det att *med rättsnödnändighet* är gifvet, att utbetalning *skall* äga rum till de försäkrade, som därför ock måste hafva rätt att vid domstol tvinga bolaget att uppgöra mellanhafvandet på det sätt, som i bolagsordning och försäkringskontrakt sägs. Men när så är förhållandet, är det uppenbart att nämnda del af bolagets inkomster icke med rätta kunna anses *intjänta såsom bolagets egendom*. Vederbörande vinstbelopp beteckna icke något plus för själfva bolaget, men ett passivum, ett skuldbelopp för bolaget till de försäkrade, som genom vinsten få tillbaka den del af premien, som enligt årsbokslutet visar sig vara betaldt för mycket. Under dessa omständigheter kunna vederbörandes vinstbelopp icke beskattas på bolagets hand». Byretten fastslår, att den omständigheten, att de försäkrades kraf är betingadt af, att där verkligen uppstått öfverskott, som de icke på förhand kunnat beräkna, icke kan bringa saken i annat läge, samt slutar med att likställa hela denna fråga med konsumtionsföreningarnas skatteplikt.

Att sålunda genom beskattning hos försäkringsbolaget af de belopp, detta periodvis återbär till försäkringstagare, minska beloppet af blifvande premieåterbäring kan näppeligen betecknas som vare sig praktiskt eller rättvist. Sedt ur praktisk synpunkt, kan väl förfarandet att på nu nämndt sätt fördyra försäkringen ingalunda anses lämpligt, då det ju af skäl, som förut anförts, måste ligga i det allmännas intresse att kraftigt uppmuntra lifförsäkringsrörelsen och underlätta dess utveckling. Att beskattningen därjämte kan betraktas som en orättvisa bör väl vara uppenbart, då grunden till beskattningen måste vara antagandet, att den s. k. vinsten (summan af återburna premier) är en inkomst för försäkringsbolaget, för hvilken detta skall vidkännas beskattning, medan tvärtom skatten ju faktiskt uttages af försäkringstagarne ehuru *genom* försäkringsbolaget. Den orättvisa, som väl må medgifvas ligga häruti, blir emellertid än större därigenom att skatten, då den uttages hos försäkringsbolaget, i allmänhet kommer att utgå icke efter det taxerade inkomstbeloppet utan efter ett belopp, som på grund af progressionen kanske är ända till fem gånger så stort som detta. Är för ett försäkringsbolag det sammanlagda beloppet af återburna premier ett år t. ex. 500,000 kronor, får det erlægga skatt som om beloppet varit 2,500,000 kronor och den härför utgående skattesumman erlægges af försäkringstagarna genom minskning i de belopp, som ett följande år återbäras till dem.

Af hvad i denna sak anförts synes otvifvelaktigt böra framgå, att de belopp, som under namn af vinst återbäras till försäkringstagare, rätteligen icke böra betraktas annorlunda än som en regleringspost i försäkringsbolagets och försäkringstagarnas mellanvarande eller som en deposition hos försäkringsbolaget, afsedd att i mån af behof användas men i öfrigt återlämnas till deponenten, hvarjämte det väl får anses med samhällets intresse mest förenligt att, åtminstone i den mån ske kan, icke vidtaga åtgärder, som medföra ett väsentligt fördyrande af lifförsäkringen.

Utskottet.

Enligt före 1911 gällande beskattningsförfordningar, bevillningsförfordningen § 11 mom. 2 b) punkt 5 och inkomstskatteförfordningen § 15 mom. 1 f), voro sparbanker, som afsåges i lagen den 29 juli 1892, äfvensom sådana ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, som afsåge att bereda vinst endast åt insättare, befriade från bevilling för inkomst och inkomstskatt.

Kungl. Maj:ts förra året för Riksdagen framlagda förslag till förfordningar angående bevilling af fast egendom samt af inkomst och om inkomst- och förmögenhetsskatt bibehöllo samma undantagsbestämmelser. I anslutning härtill väcktes inom Andra kammaren af herr *Palme* motion om sådan ändring af § 5 mom. 2 f) i förslaget till inkomst- och förmögenhetsskatt, att lifförsäkringsanstalt blefve frikallad från inkomstskatt för den del af sin behållna inkomst, som anstalten använde för återbäring till försäkringstagare eller afsatte för framtida återbäring till dessa.

Bevillningsutskottet föreslog emellertid, med afvikelse från Kungl. Maj:ts förslag och hvad förut varit gällande lag, att berörda skattefrihet skulle alldeles bortfalla beträffande ränte- och kapitalförsäkringsanstalterna samt bibehållas allenast för sådana sparbanker, hvilkas reservfond vid senaste bokslut icke uppgått till fem procent af insättarnas fordran. I samband därmed blef också herr *Palmes* motion afstyrkt.

Utskottets ändringsförslag vann Riksdagens godkännande och är numera gällande lag.

I föreliggande motioner har enahanda önskemål i fråga om lifförsäkringsanstalternas beskattning ånyo förts fram, därvid man i enlighet med 1910 års bevillningsutskotts anvisning funnit bestämmelse om den önskade skattebefrielsen böra ingå såsom ett särskildt moment i 8 § af förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

Förevarande spörsmål har, på sätt jämväl i motionerna erinras, sedan dess behandling i riksdagen förlidet år i så måtto kommit i ett klarare läge, att prejudikat i särskildt mål erhållits därpå, att försäkringsanstalt enligt de före 1911 gällande skattelagarna och följaktligen jämväl enligt de nuvarande beskattningsförordningarna är skattskyldig jämväl för den i motionerna afsedda delen af sin inkomst, något, hvarom man i praxis tidigare icke varit ense.

Det lärer sålunda icke längre komma att råda tvist om, huru på förevarande punkt gällande lag är att tillämpa, utan förutsättes för ett vinnande af motionernas syfte, såsom motionärerna också riktigt uppfattat saken, en uttrycklig undantagsbestämmelse.

Till utskottets förfogande har ställts en af sakkunnig person sammanställd redogörelse för utländsk lagstiftning i ämnet, och har utskottet ansett det lämpligt att låta denna såsom bilaga åtfölja detta betänkande.

*Utländsk
lagstiftning.*

Af denna redogörelse synes framgå, att den af motionärerna föreslagna skattebefrielsen i allmänhet i utlandet är antingen uttryckligen i lag medgifven eller i praxis tillämpad. Endast i en af de stater, från hvilka uppgifter erhållits, Holland, intager i fråga om lifförsäkringsanstalts beskattning lagstiftningen samma ståndpunkt som den svenska, dock att i stället de försäkrade äro fria från skatt för premieåterbäring. Man finner vidare, att i förevarande afseende någon åtskillnad ej heller göres mellan ömsesidiga bolag och aktiebolag.

Vid afgörandet af ifrågavarande spörsmål synes man böra i första hand undersöka rättsförhållandet mellan försäkringsanstalten och försäkringstagaren i fråga om vinstutdelningen eller premieåterbäringen, beskaffenheten af och grunden för den senares anspråk därpå.

*Utskottets
förslag.*

Enligt 2 §, jämförd med 5 och 67 §§, i lagen om försäkringsrörelse den 24 juli 1903 gäller om såväl ömsesidiga försäkringsbolag som försäkringsaktiebolag, att, där bolagets rörelse afser lifförsäkring, skola förutom bolagsordning upprättas bestämmelser angående vissa grunder för denna verksamhet, däribland grunderna för beräkning och fördelning af den vinst, som må tillkomma försäkringstagaren, och skall å dessa grunder begäras Kungl. Maj:ts stadfästelse.

Utskottet har beredts tillfälle att beträffande tolf ömsesidiga lifförsäkringsbolag och åtta lifförsäkringsaktiebolag taga del af såväl berörda grunder som bolagsordningar och aftalsformulär eller försäkringsbref, hvarjämte bolagen i öfrigt lämnat upplysningar i frågan. Häraf synes framgå, att såsom genomgående regel, efter det föreskrifna af-

sättningar till fonder ägt rum samt, beträffande aktiebolag, till aktieägarne utgått en viss begränsad utdelning, den återstående vinsten skall tillfalla de försäkrade, hvilket, efter hvad som upplysts, kan ske antingen i form af kontant utdelning eller genom s. k. fribref, d. v. s. viss höjning af försäkringssumman. Den kontanta återbäringen är vanligen årlig, men utgår stundom periodvis, t. ex. hvart femte år. Ibland utdelas ej hela det för året till återbäring disponibla vinstbeloppet, utan afsättes en del till ett slags vinstregleringsfond, hvarigenom vinnes en jämnare och af ett visst års eventuellt sämre resultat af rörelsen mera oberoende utdelning.

Stadgandena om, såväl att viss del af försäkningsanstalts behållning enligt bokslut skall användas för återbäring till försäkringstagarna, som *huru* denna återbäring skall ske, äro i främsta rummet att söka i de af Kungl. Maj:t i enlighet med försäkringslagen fastställda grunderna, men återfinnas, utom beträffande vissa äldre bolag, äfven i bolagsordningen, hvarjämte är att märka, att, så snart med en försäkringsform följer rätt till vinstandel, hvad därom gäller, är intaget bland de i försäkringsbrevet upptagna »allmänna villkoren» för försäkringen. Den försäkrades rätt till vinstutdelning eller premieåterbäring framträder sålunda jämväl som en i själfva kontraktet mellan honom och bolaget grundad rättighet, ägnad att såsom en vanlig privaträttslig fordran i fall af behof göras gällande mot bolaget. Denna återbäring kan också betraktas såsom en upprepad reglering af bolagets och försäkringstagarens mellanhafvanden. Till grund för premiens beräkning har, i ändamål att bolaget städse måtte vara »på den säkra sidan», lagts en approximativ dödlighetssiffra, högre än den verkliga. Däraf följer uppkomsten i bolagets hand af ett för bolagets verksamhet obehöfligt öfverskott, hvartill bolaget ej har någon rätt, utan som skall återgå till försäkringstagaren. Detta af s. k. underdödlighet beroende öfverskott utgör den ojämförligt största delen af bolagets s. k. vinst. Till mindre del härflyter ifrågavarande vinst äfven från andra källor, såsom s. k. öfverränta å försäkringsfonderna, annullationer af försäkringar, vinst å finansförvaltningen genom stegring af värdepapper, fördelaktig fastighetsförsäljning m. m. I den mån utdelningen till de försäkrade har sistnämnda källor till grund, synas resp. bolag böra skatta därför, hvaremot starka skäl tala för skattefrihet i fråga om den genom underdödlighet uppkomna vinsten.

Skattebefrielse för bolagen förutsätter sålunda, att vinsten å deras verksamhet kan till sina beståndsdelar exakt uppdelas, något som för närvarande i de flesta fall torde möta hinder i sättet för bolagens bokföring.

Det har äfven ifrågasatts, huruvida skattefrihet bör äga rum vid återbäring till den, som icke i försäkringsaftalet tillförsäkrats rätt till

återbäring. Däremot torde det vara ur skattepliktens synpunkt utan betydelse, om återbäringen sker årligen eller t. ex. blott hvar femte år.

Utskottet har icke kunnat undgå att erkänna det i viss mån befoget i motionärernas yrkande, hvarjämte utskottet äfven till fullo inser det ur nationalekonomisk synpunkt betydelsefulla uti att liffförsäkringsrörelsen vinner ökad och främjad utbredning, men då frågans lösning kan ses ur olika synpunkter och är af betydande skatteekonomisk innebörd, anser utskottet sig icke kunna utan närmare utredning förorda en direkt lagbestämmelse i motionernas syfte. I detta sammanhang vill utskottet äfven påpeka, att motionärerna synas hafva gjort sin hemställan alltför snäf, då de inskränkt den begärda skattebefrielsen till att omfatta endast inkomstskatten. Samma skäl torde väl föreligga för frihet jämväl från bevillningen och den därmed sammanhörande kommunalskatten.

Motionernas berättigade syfte, fattadt i nu antydd vidd, synes följaktligen blifva bäst tillgodosedt genom en allsidig utredning af hörande frågor. Utskottet har ofvan berört några synpunkter, som därvid förtjäna beaktande, men flera andra finnas helt visst.

På grund af det anförda får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen, i anledning af herr Wijkanders m. fl. samt herr Palmes förevarande motioner om ändring i 8 § af gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta föranstalta om utredning, i hvad mån från taxering för inkomst må undantagas medel, som af liffförsäkringsanstalt återbäras till försäkringstagare, samt för Riksdagen framlägga det förslag till ändring i gällande beskattningsförordningar, som af utredningen kan föranledas.

Stockholm den 31 mars 1911.

På bevillningsutskottets vägnar:

ALEXIS HAMMARSTRÖM.

Reservationer:

af herr *Hammarström*;

af herrar *Wester*, *Boman*, *Knaust* och *Nordström*, hvilka anført följande:

På sätt såväl i motionerna som i utskottets betänkande erinrats, framlades äfven vid förlidet års riksdag motion i väsentligen samma syfte, som de nu föreliggande. Framställningen motiverades då hufvudsakligen därmed, att med ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, hvilka, i öfverensstämmelse med förut gällande lag, i de af Kungl. Maj:t föreslagna nya beskattningsförordningarna bibehållits vid skattefrihet, borde likställas äfven lifförsäkringsanstalter beträffande nu ifrågakvarande del af deras inkomst. Den begärda likformigheten blef emellertid af Riksdagen genomförd på det sätt, att bäggedera gjordes skattskyldiga för all sin inkomst.

Då härigenom den nya skattelagstiftningen obestriddigt vunnit i enhetlighet och effektivitet, synes det mindre lyckligt, att omedelbart efter det densamma trädt i kraft och innan den hunnit visa sina verkningar i tillämpningen, bryta principen och skapa undantag. Därjämte förefaller det i all synnerhet olämpligt, att Riksdagen, med uppgifvande af sin ståndpunkt förra året, skulle nu ifrågasätta undersökning angående viss skattefrihet för lifförsäkringsbolagen utan att, såsom konsekvensen fordrar, låta undersökningen omfatta, i hvad mån äfven andra därtill eventuellt lika berättigade ekonomiska företag kunde beredas liknande skattelindring.

I likhet med motionärerna och utskottsmajoriteten uppskatta vi tillfullo den nationalekonomiska betydelsen däraf, att lifförsäkringsrörelsen vinner ökad och främjad utbredning, men hålla för säkert, att denna rörelse bättre främjas genom sådan omarbetning af premietarifferna, att den ursprungligen fastställda maximipremien periodvis nedsättes. Då en sådan omläggning icke skulle medföra något försvagande af bolagens försäkringsfonder, torde för ändamålet möjligen behöfelig ändring i försäkringslagen utan svårighet kunna genomföras.

Hvad angår den utländska lagstiftningen, synes den promemoria i ämnet, som bilagts betänkandet, i själfva verket föga bevisande i motionernas syfte, då upplysning saknas, i hvad mån skattefrihet för liffför-säkringspremier förekommer i omhandlade stater. För ett rätt bedömande af förhållandena i utlandet i berörda hänseenden vore det också af vikt att känna, huruvida i något fall vinst från bolag i allmänhet beskattas både hos bolaget och hos dess delägare.

Öppnar Riksdagen genom en skrivelse, sådan som af utskottet nu tillstyrkts, vägen till skattefrihet i visst afseende för ifrågavarande anstalter, lär det blifva Riksdagen svårt att sedermera ställa sig afvisande gentemot liknande anspråk, som helt visst och i många fall med lika fog komma att framställas från flera håll och särskildt från allehanda andra på ömsesidighetsgrundsatsen hvilande företag;

af herrar *Ericsson* i Ofvanmyra och *Olofsson*, som yrkat afslag å motionerna; samt

af herr *Hedenlund* mot vissa delar af motiveringen.

Herr *Jesperson* har anhållit få antecknadt, att han icke deltagit i slutbehandlingen af detta ärende inom utskottet.

Bilaga.

P. M.

angående beskattning af försäkringstagares »vinstandelar» enligt utländsk lagstiftning.

Såsom material för följande utredning har tjänat — förutom vederbörande författningsbestämmelser — ett betydande antal upplysningar i ämnet, hvilka genom korrespondens erhållits från ett eller flera försäkringsbolag i samtliga de behandlade länderna. Utredningen torde därför vara så utförlig och tillförlitlig, som är möjligt att åstadkomma.

Tyskland.

Den direkta beskattningen i *Tyskland* är icke ordnad genom en för hela riket gemensam lagstiftning, utan hvarje förbundsstat har sin egen skattelag. Af den i förevarande ämne verkställda undersökningen framgår följande slutresultat:

Såsom en för alla tyska stater genomgående regel gäller, att ömsesidiga lifförsäkringsbolag icke af lagstiftningen betraktas såsom egentliga affärsbolag, hvarför de ej heller anses hafva vare sig någon inkomst eller någon vinst att skatta för. Af denna anledning äro de från dylika bolag utgående »vinstandelar» till de försäkrade ej föremål för beskattning.

(Se t. ex. *Preussen Einkommensteuergesetz* 19 juni 1906 § 1;

<i>Bayern</i>	»	14 aug. 1910, Art. 4 och 7 m. m.;
<i>Baden</i>	»	28 september 1906;
<i>Oldenburg</i>	»	12 maj 1906;
<i>Gotha</i>	»	31 december 1908, Art. 3.)

Hvad lifförsäkringsaktiebolagen beträffar, gifver undersökningen det resultat, att likaledes i alla tyska stater försäkringstagarnas »vinstandelar» icke medräknas bland bolagens beskattningsbara inkomst och att dessa vinstandelar sålunda icke skola beskattas hos bolagen.

Här nedan följer en närmare undersökning, huru sistnämnda beskattningsfråga behandlats i *Preussen*. I öfverensstämmelse med där gällande principer behandlas frågan äfven i öfriga tyska stater.

I *Preussen* finnes grundstadgandet angående hvad som skall upptagas såsom beskattningsbar inkomst för aktiebolag i § 15 af inkomstskattelagen den 19 juni 1906. Vid behandlingen af denna lag inom

preussiska landtdagens »Abgeordnetenhaus» (Andra kammare) afgaf på förfrågan preussiske finansministern den uttryckliga förklaring, att de premieöfverskott, som utbetalades eller afsattes för utbetalning till de försäkrade, utgjorde en bolagets skuld och att de på den grund icke kunde bli föremål för beskattning (se preussiska landtdagens förhandlingar Drucksache 75, sid. 14).

Denna uppfattning, som för öfrigt aldrig varit bestridd från beskattningsmyndigheternas sida, finnes ytterligare bekräftad och till efterlefnad fastslagen i artikel 28 3:o af Finansministeriets anvisningar af den 25 juli 1906 till ofvannämnda inkomstskattelag. Däri stadgas nämligen, att vid bestämmande af den skattepliktiga inkomsten skall icke tagas hänsyn till sådana fonder, som endast tjäna till täckande af bolagets förpliktelser (Rücklage), särskildt försäkringsbolagens till utbetalning af försäkringssummorna bestämda fonder. Till dessa sistnämnda fonder höra de lifförsäkringsbolagens fonder — vanligen benämnda »premie»- och »vinst»- eller »dividend»-fonder — hvilka afsättas för fullgörande af bolagens genom försäkringsaftalen utfästa förpliktelser att utbetala försäkringssummorna och de premieöfverskott, som återställas till de försäkrade under namn af dividend (vinst).

Såsom nämnt, behandlas de försäkrades vinstandelar på alldeles samma sätt äfven i öfriga tyska förbundsstater.

Och detta har blifvit helt nyligen ytterligare fastslaget genom ett för närvarande mycket uppmärksammat utlåtande af kejsrerliga tyska »Aufsichtsamt für Privatversicherung» (se nämnda ämbetsverks »Veröffentlichungen» december 1910, sid. 257). I korthet refereradt innehåller detta utlåtande och det sedermera därpå grundade beskattningsprejudikatet följande. Beskattningsmyndigheterna i storhertigdömet Mecklenburg-Strelitz hade vid taxeringen af ett lifförsäkringsaktiebolag inräknat de försäkrades »vinstandelar» i bolagets skattepliktiga inkomst. Bolaget öfverklagade denna beskattning i högsta instans, regeringen, hvilken begärde utlåtande i frågan af det nyssnämnda »Aufsichtsamt». Utlåtandet fastslår med utförlig motivering, att beskattning af de försäkrades »vinstandelar» är oberättigad. De försäkrade äga ett på kontrakt grundadt anspråk på utbekommande af öfverskott, som uppstår å premierna. Såsom beskattningsbar inkomst kan därför blott så stor del af ett bolags vinst betraktas, som återstår efter afdrag af alla förbindelser gentemot tredje person, äfven om dessa förbindelser äro villkorliga och afsedda att fullgöras efter längre eller kortare tid (sålunda både vinstandel, som omedelbart utbetalas till de försäkrade, och afsättningar till vinstfond).

Den mecklenburgska regeringen godkände den af »Aufsichtsamte» uttalade grundsatsen och förklarade, att, *enär afsättning till vinstfond för de försäkrade närmast vore att jämställa med fullgörandet af en affärs-skuld*, skulle de försäkrades vinstandelar icke inräknas i bolagets beskattningsbara inkomst.

Österrike.

I *Österrike* beskattas de ömsesidiga lifförsäkringsanstalterna och lif-försäkringsaktiebolagen enligt olika grunder.

De förstnämnda hafva att erlægga en *proportionell* skatt af en per 1,000 (1 ‰) af samtliga »årsnettopremier» (Jahresnettoprämien). Med »årsnettopremie» förstås härvid icke nettopremie i försäkringsteknisk mening, utan den af de försäkrade erlagda bruttopremien *efter afdrag af hvad som återställts till eller godtskrifvits de försäkrade i form af premieåterbetalning eller vinstandel (bonus)*. Se österrikiska »Gesetz betreffend die direkten Personalsteuern» af den 25 oktober 1896 § 100.

Inkomstskatten för lifförsäkringsaktiebolagen beräknas till vissa procent af bolagens skattepliktiga nettovinst, hvilket skattebelopp icke får understiga en per 1,000 (1 ‰) af årsnettopremierna *med afdrag af premieåterbetalningar (bonus) till de försäkrade*.

Skattelagen betecknar uttryckligen dessa de försäkrades vinstandelar såsom *premieåterbetalning* (Prämienrückersätze).

På grund af ett utslag i högsta instans (Verwaltungs-Gerichtshof) beräknas sedan år 1904 försäkringsaktiebolagens skattepliktiga nettovinst på det sätt, att därifrån afdragas de belopp, hvarmed premierna för försäkringar »med rätt till vinst» öfverstiga premierna för försäkringar utan vinst. På detta sätt är i det hela samma resultat vunnet, nämligen att de försäkrades vinstandelar bli obeskattade hos bolaget.

Ungern.

I *Ungern* beskattas försäkringsrörelsen på samma sätt som vanliga affärsbolag. Vid beräkandet af bolagens beskattningsbara vinst får emellertid *afdrag göras för de belopp, som i form af vinstandelar (premieåterbetalning) tillkomma försäkringstagarna* (§ 36 i »amtliche Zusammenstellung der direkten Steuergesetze und Normen»).

Nord-
Amerikas
förenade stater.

I *Nord-Amerikas förenade stater* är beskattningen af försäkringsbolagen föremål för hvarje särskild stats egen lagstiftning, och tillämpas därför å denna beskattningsfråga skiftande grundsatser. I ett flertal stater förekommer sålunda ingen beskattning af lifförsäkringsanstalterna. I öfriga stater synes skatten merendels vara en *proportionell* skatt, beräknad å bolagens premieinkomst, *dock i ett stort antal stater efter afdrag*

från premieinkomsten af de försäkrades vinstandelar, hvilka betraktas såsom en rabatt å premien.

Enligt hvad som framgår af förhandlingarna vid Femte internationella kongressen för försäkringsvetenskap i Berlin år 1906 synes betydande missnöje råda i U. S. A. öfver den höga och orättvisa beskattningen af lifförsäkringsrörelsen.

Hvad *Frankrike* beträffar utgår inkomstskatt icke å lifförsäkringsbolagens hela vinst utan endast å det, som i form af dividend betalas till aktieägarna. *Följaktligen beskattas icke den del af vinsten, som reserveras åt de försäkrade till vinstutdelning (premieåterbäring).* Denna premieåterbäring betraktas af (statskassan) beskattningsmyndigheterna (le Fisc) icke såsom en vinstutdelning utan såsom restitution af en del af de erlagda premierna, d. v. s. återställande till de försäkrade af en öfverbetalning (un tropperçu, échappant ainsi à la perception de l'impôt). Denna tolkning har aldrig, enligt hvad som upplysts, blifvit bestridd från beskattningsmyndigheternas sida, liksom det ej heller lär finnas något domstolsutslag eller administrativt afgörande, som pålagt skatt uti ifrågavarande fall.

Frankrike.

Angående lifförsäkringsanstaltens beskattning i *Storbrittanien* hafva endast ofullständiga uppgifter kunnat erhållas. Till svar å gjorda förfrågningar har meddelats, att det vore mycket svårt att få fram några ledande grundsatser ur den mångfald af parlamentsakter (de årligen fastställda finanslagarna), genom hvilka bl. a. inkomstskatten fastställles.

Storbrittanien.

Af en afhandling i »Journal of the Insurance Institute of London», Session 1909—10 (sid. 139) framgår emellertid, att ömsesidiga lifförsäkringsbolag genom utslag i högsta instans senast år 1905 befriats från inkomstskatt för »bonus» afsatt åt de försäkrade, enär dylik afsättning endast vore en återbetalning af premier och sålunda icke någon bolagets vinst, som kunde beläggas med inkomstskatt.

Nämnda uppfattning har ytterligare bekräftats af »the Departmental Committee on Income Tax» (inkomstskattekommittén), hvilken i sitt år 1905 afgifna betänkande till en början uttalar, att den anser det vara tydligt och klart, att de ömsesidiga försäkringsanstaltens verksamhet icke resultera i något som helst, som kunde betraktas såsom beskattningsbar vinst enligt dåvarande bestämmelser rörande inkomstskatten, eller som rättvisligen borde vid lagens ändring så betraktas. Därefter fortsätter kommittén: »Den till oss framställda åsikten, att »dividender» som af dessa anstalter utbetalas till de försäkrade, skulle utgöra en an-

staltens vinst, som rätteligen borde beskattas, *hvilat enligt vår mening på en missuppfattning af dessa »dividenders» natur.* Dessa så kallade »dividender» uppkomma därigenom, att de af försäkringstanstalten fastställda premierna öfverstiga försäkringens nettokostnad. Om premien icke sattes högre än nettokostnaden, skulle det icke bli någon »dividend», följaktligen kunde det då icke bli fråga om någon inkomstskatt. Men försäkringsanstalterna föredraga på goda grunder att bestämma premierna så, att de lämna en marginal öfver nettokostnaden. Till följd häraf sker periodvis en uppgörelse, så att skillnaden mellan den verkliga kostnaden och den inbetalda premien fördelas mellan de försäkrade. *Denna »dividend» är tydligen icke någon vinst utan endast och allenast en återbetalning af belopp, som den försäkrade inbetalt för sin försäkring utöfver hvad denna i verkligheten kostar.»*

Norge.

I Norge har genom upprepade domstolsutslag blifvit fastställt, att de försäkrades »vinstandelar» icke utgöra någon hos vederbörande försäkringsanstalt beskattningsbar inkomst. Så skedde redan genom en dom år 1891, därvid domstolen uttalade, att de till bonus (vinstandel åt de försäkrade) afsatta beloppen *icke kunde beskattas hos vederbörande bolag, enär dessa belopp icke voro bolagets egendom.* Om bolaget ock formellt stod såsom ägare till de afsatta vinstbeloppen, till dess desamma utdelades åt försäkringstagarna, så voro bolagen å andra sidan *kontraktsenligt förpliktade att sålunda utdela beloppen, en förpliktelse, som kunde af försäkringstagarna framtvingas genom rättegång.*

Sedermera har Kristiania Byret under år 1910 genom skilda domar, hvilka blifvit normerande för samtliga lifförsäkringsbolags beskattning i Norge, upphäft gentemot dem verkställda beskattningsåtgärder, *i hvad de afsågo taxering till inkomstskatt af sådant belopp, som af bolagets årsöfverskott afsattes till bonusfond.* Domstolen förordnade däremot, att vid kommande taxeringar skulle räntan af då befintlig bonusfond upptagas såsom beskattningsbar inkomst.

Danmark.

Den danska skattelagen stadgar icke direkt skattefrihet för hvad försäkringsbolagen använda till premieåterbetalning åt de försäkrade. Enligt hvad danska försäkringsbolag upplyst, äger emellertid dylik skattefrihet rum med stöd af, bland annat, en bestämmelse i den af skattedepartementet utfärdade »Vejledning» vid skattelagens tillämpning. Denna bestämmelse innehåller, att från regeln, att afsättningar till reservfond icke må afdragas vid beräkandet af ett bolags nettoinkomst, får göras undantag i fråga om de belopp, som försäkringsbolag afsätta för fullgörande

af bolagets förpliktelser gentemot de försäkrade, såsom skadereverser, premiereserver och erforderligt kapital (fornöden Formue). *Att de danska lifförsäkringsbolagens skattepliktiga inkomst sålunda icke innefattar de belopp, som användas till bonus åt de försäkrade*, bekräftas af en till ofvannämnda försäkringskongress i Berlin 1906 afgifven berättelse i ämnet.

Enligt den *holländska* inkomstskattelagen af 2 oktober 1893 äro *Holland.* lifförsäkringsbolagen skattepliktiga äfven för den del af deras inkomst, som återställes till försäkringstagarna under namn af »vinst». *I det regeringsförslag, hvarå nämnda lag är byggd, voro bolagen däremot skattefria för dessa vinstandelar.*

Enligt den gällande lagen äro *försäkringstagarna* skattefria för erhållen premieåterbetalning.